

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 148/2020-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Petra Molnára predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť Poľovníckeho združenia Vydra Vydraň – Palota, Komenského 125, Medzilaborce, IČO 42 360 641, právne zastúpeného advokátom JUDr. Ľubošom Bajuzíkom, Námestie slobody 2, Humenné, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 3 S 39/2016 a jeho uznesením z 29. septembra 2017 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Sžk 9/2018 a jeho uznesením z 5. decembra 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť Poľovníckeho združenia Vydra Vydraň – Palota o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. marca 2020 doručená ústavná sťažnosť Poľovníckeho združenia Vydra Vydraň – Palota, Komenského 125, Medzilaborce, IČO 42 360 641 (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 S 39/2016 a jeho uznesením z 29. septembra 2017 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“) a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Sžk 9/2018 a jeho uznesením z 5. decembra 2019 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie/uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovateľ podal na krajskom súde 6. októbra 2016 správnu žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu. Správna žaloba nebola spísaná advokátom. Následne 22. novembra 2016 sťažovateľ udelil plnomocenstvo pre advokáta na zastupovanie v konaní vedenom na krajskom súde pod sp. zn. 3 S 39/2016. Napadnutým uznesením z 29. septembra 2017 krajský súd žalobu sťažovateľa odmietol podľa § 98 ods. 1 písm. e) zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „SSP“) z dôvodu, že bola podaná zjavne neoprávnenou osobou. Keďže žaloba bola odmietnutá z procesných dôvodov, krajský súd sa hmotnoprávnymi námietkami sťažovateľa nezaoberal.

Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ kasačnú sťažnosť. Najvyšší súd napadnutým uznesením kasačnú sťažnosť sťažovateľa zamietol.

3. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti argumentuje tým, že najvyšší súd mu svojím nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočniť jeho procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podľa názoru sťažovateľa najvyšší súd napadnuté uznesenie odôvodnil tým, že v konaní pred krajským súdom nebolo preukázané, že správna žaloba bola spísaná advokátom. Najvyšší súd tak svoje napadnuté rozhodnutie „*oprel o ust. § 98, ods. 1, písm. f) SSP*“ a odôvodnil ho iným spôsobom ako krajský súd. Ďalšia námietka sťažovateľa spočíva v tom, že najvyšší súd napadnuté uznesenie nezverejnil na svojom portáli.

4. Podľa názoru sťažovateľa jeho označené práva krajský súd porušil aj z dôvodu, že ho nepoučil o nutnosti právneho zastúpenia pred správnym súdom a nevyzval ho na preukázanie právneho zastúpenia v konaní o správnej žalobe. Krajský súd „*určil termín pojednávania na deň 29. 9. 2017. Následne... oznámil, že termín pojednávania... sa ruší.*“. Aj tento postup krajského súdu sťažovateľovi znemožnil uplatniť si svoje procesné práva, „*a to až do takej miery, že nepochybne došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.*“.

5. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho ústavnej sťažnosti rozhodol nálezom, ktorým vysloví porušenie jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 a 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu a napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu. Sťažovateľ zároveň požadoval, aby ústavný súd napadnuté rozhodnutia krajského súdu a najvyššieho súdu zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia a priznanie finančného zadost'učinenia v sume 5 000 €.

II.

Relevantná právna úprava

6. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy,

ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj „zákon o ústavnom súde“).

8. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

9. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

11. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 36 ods. 2 listiny kto tvrdí, že bol ukrátený na svojich právach rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takeého rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nemožno vylúčiť preskúmavanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd podľa listiny.

12. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

13. Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie vecí ústavným súdom

14. Sťažovateľ namieta porušenie označených práv jednak postupom krajského súdu a jeho napadnutým uznesením a zároveň postupom najvyššieho súdu a jeho napadnutým uznesením.

III.1 K namietanému porušeniu označených práv postupom a napadnutým uznesením krajského súdu

15. Pri posudzovaní tejto časti ústavnej sťažnosti ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a uplatní sa až vtedy,

ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07, III. ÚS 514/2017, II. ÚS 523/2014). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 269/06, IV. ÚS 115/07, II. ÚS 585/2018).

16. Sťažovateľ podal proti napadnutému uzneseniu krajského súdu kasačnú sťažnosť z dôvodov podľa § 440 ods. 1 písm. f), g) a j) SSP. Ústavný súd považuje kasačnú sťažnosť za účinný právny prostriedok ochrany základných práv v správnom súdnictve, ktorým sa zaoberá iný orgán verejnej moci (najvyšší súd), ktorý disponuje aj potrebnou právomocou poskytnúť ochranu základným právam a slobodám sťažovateľov (napr. III. ÚS 514/2017, II. ÚS 396/2019).

17. Ústavný súd konštatuje, že v okolnostiach posudzovanej veci boli naplnené ústavné podmienky pre aktiváciu princípu subsidiarity, z ktorého vychádza svojou právnou konštrukciou čl. 127 ods. 1 ústavy, keďže najvyšší súd disponoval právomocou poskytnúť na základe kasačnej sťažnosti ochranu sťažovateľom označeným právam v rámci kasačného konania.

18. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o kasačnej sťažnosti sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu rozhodnúť o tej časti ústavnej sťažnosti, ktorá smeruje proti napadnutému uzneseniu krajského súdu. Ústavný súd preto túto časť ústavnej sťažnosti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2 K namietanému porušeniu práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 a 2 listiny a čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru postupom a napadnutým uznesením najvyššieho súdu

19. Zvyšná časť ústavnej sťažnosti, ktorá smerovala proti postupu najvyššieho súdu a napadnutému uzneseniu, sa v primárnej rovine javí tak, že nemá všetky náležitosti ustanovené zákonom.

20. Podľa § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť musí okrem všeobecných náležitostí návrhu na začatie konania podľa § 43 obsahovať konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd.

21. Vo veci namietaného porušenia sťažovateľom označených práv postupom a napadnutým uznesením najvyššieho súdu ústavný súd nezistil opodstatnenosť argumentácie sťažovateľa uvedenej v stručnom a relatívne všeobecnom odôvodnení ústavnej sťažnosti. V ústavnej sťažnosti, hoci bola koncipovaná kvalifikovaným právnym zástupcom, absentujú skutkové a právne dôvody namietaného porušenia označených práv sťažovateľa. Obsahuje iba konštatovanie sťažovateľa, že najvyšší súd napadnuté uznesenie odôvodnil tým, že v konaní pred krajským súdom nebolo preukázané, že správna žaloba bola spísaná advokátom, a že najvyšší súd svoje napadnuté rozhodnutie odôvodnil iným spôsobom ako krajský súd. Ústavná sťažnosť neobsahuje zmysluplné odôvodnenie návrhu, ktoré by poskytlo základný východiskový rámec pre rozhodovanie ústavného súdu o namietanom porušení uvedených práv sťažovateľa.

22. Vychádzajúc z uvedeného, možno zhrnúť, že táto časť ústavnej sťažnosti nemá všetky zákonné náležitosti, čo zakladá dôvod na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

23. Odhliadnuc od dosiaľ uvedeného, z obsahového hľadiska možno túto časť ústavnej sťažnosti považovať aj za zjavne neopodstatnenú. O zjavnej neopodstatnenosti

sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci alebo rozhodnutím tohto orgánu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 288/05, II. ÚS 389/09, III. ÚS 288/2016).

24. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav veci a aké skutkové zistenia a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 206/2015). Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam.

25. Sťažovateľ sa mýli, keď je presvedčený o tom, že najvyšší súd porušil jeho označené práva tým, že napadnuté uznesenie odôvodnil iným spôsobom ako krajský súd, keď poukázal na nesplnenie procesnej podmienky povinného zastúpenia pred správny súdom v zmysle § 49 ods. 1 a 2 SSP. Najvyšší súd v napadnutom uznesení (bod 44) konštatoval, že aj keď bol krajský súd povinný odmietnuť žalobu postupom podľa § 98 ods. 1 písm. f) SSP, teda z dôvodu, že sťažovateľ nebol pri podaní správnej žaloby zastúpený advokátom, *„s poukazom na výrok kasačnou sťažnosťou napadnutého rozhodnutia správneho súdu by bolo, podľa kasačného súdu, neúčelné, ako aj nehospodárne zrušiť rozhodnutie správneho súdu. a to z dôvodov nesprávneho právneho posúdenia veci správny súdom, keď zrušením rozhodnutia správneho súdu by následne nové rozhodnutie správneho súdu žalobcovi neprivedilo priaznivejšie rozhodnutie vo veci.“*. Najvyšší súd ako súd kasačný podrobil prieskumu napadnuté uznesenie krajského súdu a po zistení, že sťažovateľ nesplnil podmienky stanovené zákonom, teda Správnym súdnym poriadkom, pre podanie správnej žaloby ako osoba oprávnená (bod 43 aj body 37 až 42), kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol podľa § 461 SSP.

26. Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd v napadnutom uznesení ústavne akceptovateľným spôsobom preskúmal a posúdil dôvodnosť kasačnej sťažnosti. Podľa názoru ústavného súdu nemožno napadnuté uznesenie najvyššieho súdu považovať za neodôvodnené. Ústavný súd nezistil ani žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup tohto súdu, t. j. taký, ktorý by nemal oporu v zákone, teda v ustanoveniach Správneho súdneho poriadku.

27. Na základe uvedeného rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

28. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími jeho požiadavkami uvedenými v sťažnostnom petite.

29. Ústavný súd už len pre úplnosť dodáva, že jeho pozornosti neušla skutočnosť, že právny zástupca sťažovateľa v texte ústavnej sťažnosti (doručenej ústavnému súdu 2. marca 2020) opakovane poukazuje na znenie už neplatného a neúčinného zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov. Ústavný súd v tejto súvislosti dáva do pozornosti právnenému zástupcovi sťažovateľa, že od 1. marca 2019 sa konanie pred ústavným súdom spravuje novou právnou úpravou – zákonom č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. apríla 2020

L'uboš Szigeti
predseda senátu